

สรุปรายงานการประชุมนานาชาติ เรื่องสิ่งท้าทายความมั่นคงของมนุษย์ในโลกไร้พรมแดน
International Public Symposium on “Challenges to Human Security in a Borderless World”
11 ธันวาคม 2545 ณ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กรุงเทพฯ

1. **องค์กรผู้จัด** Commission on Human Security
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. **องค์กรร่วมจัด** สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข (สวรส.) Friedrich Naumann Stiftung (FNS)
Asian Institute for Technology (AIT) FORUM-ASIA Foundation
คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

3. ความเป็นมาของการประชุม

สืบเนื่องจากได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน Commission on Human Security จำนวน 12 คน จากทั่วโลก ขึ้นในเดือนมิถุนายน 2544 โดยมี Sadako Ogata, อดีตข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติ (UN High Commissioner for Refugees) และ Amartya Sen, Nobel Laureate and Master of Trinity College, Cambridge เป็นประธาน โดยได้รับฉันทานุมัติจากเลขาธิการองค์การสหประชาชาติ ซึ่งที่ผ่านมาได้มีการจัดประชุม 3 ครั้ง มีการประชุมรับฟังความคิดเห็นเวทีสาธารณะครั้งที่ 1 ที่กรุงนิวยอร์ก ในเดือนมิถุนายน 2544 ครั้งที่ 2 จัดที่กรุงโตเกียว ในเดือนธันวาคม 2544 ครั้งที่ 3 จัดที่กรุงสตอกโฮล์ม ในเดือนมิถุนายน 2545 และมีการจัดประชุมย่อยในช่วงการประชุมสุดยอดว่าด้วยการพัฒนาอย่างยั่งยืนที่โจฮันเนสเบิร์ก เมื่อเดือนกันยายน 2545 ที่ผ่านมา การจัดประชุมครั้งนี้เป็นครั้งที่ 4 ที่ประเทศไทย ในวันที่ 11 ธันวาคม 2545 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยรับเป็นเจ้าภาพร่วมจัดการประชุม ถือเป็นการจัดการประชุมของคณะกรรมการผู้แทนคณะฯ ในประเทศกำลังพัฒนาเป็นครั้งแรก และเป็นการรับฟังความคิดเห็นครั้งสุดท้ายก่อนที่คณะกรรมการจะมีการประชุมสรุปประมวลผล เพื่อทำรายงานของคณะฯ ในเดือนกุมภาพันธ์ 2546 และตีพิมพ์รายงานในเดือนพฤษภาคม 2546 ต่อไป

4. วัตถุประสงค์ของการประชุม

- 1) เพื่อส่งเสริมกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของคณะกรรมการฯ จากประสบการณ์ของประชาสังคม ผู้วางนโยบาย เครือข่ายฐานราก ในท้องถิ่นและภูมิภาคเอเชียอาคเนย์
- 2) เพื่อสร้างความเข้าใจ สนับสนุน และเผยแพร่ประเด็นเรื่อง human security ในระดับสาธารณะ และเน้นสาระสำคัญเร่งด่วนที่ต้องพิจารณา
- 3) เพื่อพัฒนาแนวคิดและองค์ความรู้ เรื่องความมั่นคงของมนุษย์ในฐานะที่เป็นเครื่องมือในการทำให้เกิดแนวนโยบายใหม่ รวมทั้งส่งเสริมส่วนร่วมของการจัดองค์ความรู้จากประสบการณ์ประเทศไทย
- 4) เพื่อสนับสนุนทิศทางการวิจัย และเครือข่ายการวิจัย

5. ผู้เข้าร่วมประชุม

การประชุมดังกล่าวมีผู้เข้าร่วมประชุมประมาณ 700 คน โดยมาจากหลายสาขาอาชีพ ทั้งเอกอัครราชทูต เจ้าหน้าที่จากสหประชาชาติ ข้าราชการ คณาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิ นักวิชาการ NGOs พระภิกษุสงฆ์ นิสิต นักศึกษา และบุคคลทั่วไป

6. สรุปสาระการประชุม

6.1 สรุปสาระของปรารภนำ (Keynote speech) เรื่องแนวคิดเกี่ยวกับความมั่นคงของมนุษย์ด้านการปลดปล่อยจากความขาดแคลน (freedom from want) โดยอมตยา เซน (Amartya Sen) ประธานร่วมของคณะกรรมการด้านความมั่นคงของมนุษย์ (Commission on Human Security – CHS)

อมาตยา เชน ได้กล่าวสะท้อนมุมมองเรื่องแนวคิดเกี่ยวกับความมั่นคงของมนุษย์ มีเนื้อหาที่น่าสนใจดังนี้

ความมั่นคงของมนุษย์เป็นปัญหาเก่าแก่ หากย้อนกลับไปยังพุทธกาลเมื่อกว่า 2,500 ปีมาแล้ว พระพุทธเจ้าต้องการสร้างความมั่นคงให้แก่มวลมนุษยชาติ ซึ่งความมั่นคงดังกล่าวคือความมั่นคงทางจิตใจ พระองค์เห็นความทุกข์จากการเกิด แก่ เจ็บ ตาย จึงพยายามหาเหตุแห่งทุกข์ดังกล่าว จึงพยายามค้นหาทางดับทุกข์ดังกล่าว การตรัสรู้ของพระพุทธเจ้า การเผยแพร่ธรรมที่ทรงตรัสรู้นั้นเป็นการสร้างความมั่นคงทางจิตใจให้กับมนุษย์ ซึ่งเป็นรากฐานของความมั่นคงในระดับจิตใจ พระพุทธเจ้าทรงสั่งสอนให้เข้าใจรากเหง้าของสาเหตุที่ทำให้เกิดทุกข์ และคำสอนดังกล่าวยังสามารถปรับใช้กับสภาวะการณ์ในปัจจุบันได้เป็นอย่างดี

ปัญหาความไม่มั่นคงทั้งหลายที่มนุษย์กำลังเผชิญอยู่ในขณะนี้ มนุษย์เป็นผู้สร้างเงื่อนไขแห่งความขัดแย้งต่าง ๆ ขึ้นมาเอง ดังนั้นการหาทางแก้ไขปัญหาก็ต้องเป็นหน้าที่ของมนุษย์เอง แม้ปัญหาบางอย่างจะไม่สามารถแก้ไขให้หมดสิ้นไปได้ แต่เราสามารถลดความรุนแรงของสถานการณ์ปัญหาทุเลาเบาบางลงได้ อย่างสถานการณ์เกี่ยวกับเชื้อไวรัสเอชไอวี (HIV) ขณะนี้หลายฝ่ายก็กำลังพยายามหาทางเยียวยาและคิดค้นด้วยยาที่สามารถรักษาป้องกันไวรัส ดังกล่าวเหมือนกับที่ครั้งหนึ่งมนุษย์ได้คิดค้นด้วยยาที่สามารถกำจัดโรคฝีดาษให้หมดไปได้

เคยตั้งคำถามไว้ประมาณ 5-6 ปีที่แล้ว ก่อนเกิดเหตุการณ์วิกฤตเศรษฐกิจในเอเชียว่า หากประเทศที่เศรษฐกิจกำลังเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วอย่างประเทศไทยหรือเกาหลีใต้ต้องประสบภาวะเศรษฐกิจที่พลิกผันไม่ว่าจะมาจากสาเหตุใดก็ตาม ชีวิตความเป็นอยู่ สถานภาพต่าง ๆ ในประเทศจะเป็นเช่นไรหลังจากนั้นก็ได้รับคำตอบที่ไม่คาดคิดเมื่อทั้ง 2 ประเทศที่กล่าวมานั้นต้องเผชิญกับสถานการณ์เลวร้ายที่ต่างก็คาดไม่ถึง

โครงสร้างสังคมต่าง ๆ เปลี่ยนจากหน้ามือเป็นหลังมือ ความเจริญเติบโตด้านต่าง ๆ กลับเข้าสู่สภาวะเสื่อมลงในพริบตา คนตกงานและนักเรียนนักศึกษาก็ต้องประสบกับปัญหาต้องออกจากโรงเรียนเพราะพ่อแม่ไม่มีเงินส่งลูกเรียน คนป่วยก็ต้องประสบกับปัญหาไม่มีเงินจ่ายค่ารักษาพยาบาล เป็นต้น ปัญหาเหล่านี้เป็นที่น่าสลดใจอย่างมาก เมื่อความสุขที่กำลังก่อตัวขึ้นเรื่อย ๆ กลับต้องพังทลายกลายเป็นเรื่องน่าเศร้าลงในพริบตา

การจะแก้ไขความไม่มั่นคงดังกล่าวต้องอาศัยมุมมองของมนุษย์คิดค้นหาวิธีอย่างจริงจัง ซึ่งต้องได้รับการปฏิรูปโดยเร่งด่วน เรื่องกระแสโลกาภิวัตน์เป็นเรื่องที่ถกเถียงกันอยู่บ่อย ๆ เพราะโลกาภิวัตน์นำมาซึ่งความเจริญก้าวหน้า แต่ขณะเดียวกันก็นำมาซึ่งความเสื่อมโทรมด้วยเช่นกัน

ประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งที่มีความพยายามรักษาและคงไว้ซึ่งเอกลักษณ์วัฒนธรรมประเพณีอันดีงามที่สืบทอดจากบรรพบุรุษ อีกทั้งพยายามไม่ให้กระแสโลกาภิวัตน์สร้างความเปลี่ยนแปลงให้กับสังคมเร็วเกินไป แต่อย่างไรก็ตามก็ยังไม่สามารถควบคุมการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวได้ทั้งหมด จึงเป็นที่มาของปัญหาที่กลุ่มองค์กรต่าง ๆ ได้รวบรวมเพื่อนำมาเสนอในการประชุมครั้งนี้

การจะตอบสนองความมั่นคงของมนุษย์ในยุคโลกาภิวัตน์ต้องดูแลโครงสร้างสถาบันทางสังคมตั้งแต่ระดับท้องถิ่น ระดับประเทศไปจนถึงระดับนานาชาติเป็นหลัก เนื่องจากเป็นสถาบันที่มีอำนาจในการวางมาตรการต่าง ๆ ในการสร้างความมั่นคงให้กับมนุษย์โดยเฉพาะความมั่นคงด้านปัจจัย 4 ซึ่งเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิต

ปัจจุบันเรากำลังมุ่งสร้างความเจริญรุ่งเรือง สร้างความมั่นคงของรัฐมากกว่าที่จะสร้างความมั่นคงให้กับมนุษย์ ดังนั้นเราจึงต้องแสดงเจตจำนงที่ชัดเจนต่อการแก้ไขปัญหาดังกล่าว แต่เนื่องด้วยคณะกรรมการว่าด้วยความมั่นคงของมนุษย์มีอำนาจและขอบเขตการทำงานที่จำกัด ข้อเสนอต่อที่ประชุมบางประการก็กว้างเกินไปหรือบางครั้งก็เกินอำนาจหน้าที่ที่รับผิดชอบ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีการส่งมอบประเด็นปัญหาบางอย่างไปสู่องค์กรหรือหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบโดยตรง

การประชุมวันนี้จึงเน้นที่การมุ่งนำเสนอปัญหามากกว่าที่จะมุ่งสรุปหาวิธีแก้ไข ข้อเสนอในวันนี้จะถูกแบ่งเป็นหมวดหมู่ก่อนที่จะประชุมสรุป ประมวลผลเพื่อจัดทำเป็นรายงาน (Final Report) ในเดือนกุมภาพันธ์ 2546 และตีพิมพ์ในเดือนเมษายนถึงเดือนพฤษภาคมปีเดียวกัน

6.2 สรุปสาระของปรารภ (Keynote speech) เรื่องแนวคิดเกี่ยวกับความมั่นคงของมนุษย์ด้านการปลดจากความหวาดกลัว (freedom from fear) โดยซาดาโก โอกาตะ (Sadako Ogata) ประธานร่วมของคณะ-กรรมาธิการด้านความมั่นคงของมนุษย์ (Commission on Human Security-CHS)

โอกาตะได้กล่าวว่า ครึ่งหนึ่งของประชากรโลกขาดความมั่นคง การขยายตัวทางเทคโนโลยีความเจริญก้าวหน้าในด้านต่าง ๆ ทำให้มีกลุ่มคนที่ได้รับผลกระทบจากการพัฒนาความมั่นคงของมนุษย์จะมองว่ามนุษย์เป็นเหยื่อ รัฐต้องดูแลต้องคำนึงถึงคนในประเทศด้วย ไม่ใช่ประเทศเจริญก้าวหน้าอย่างเดียว

บุคคลที่ไร้ที่อยู่ ทุกข์ยากเดือดร้อน ต้องเน้นให้ความมั่นคงเพื่อให้มีโอกาสที่ดีขึ้น จะได้มีชีวิตที่มีความสุขได้ ต้องช่วยเหลือที่มีความแตกต่างกัน ซึ่งมีเงื่อนไขทางเศรษฐกิจและสังคมและการเมืองที่แตกต่างกัน รัฐและคนที่เกี่ยวข้องต้องช่วยกัน การช่วยเหลือทางด้านมนุษยธรรมมีข้อจำกัด ต้องช่วยดูแลกันมากกว่านั้น

แนวทางดำเนินงานด้านความมั่นคงของมนุษย์ถือว่าการจะแก้ปัญหามันคงของมนุษย์ในปัจจุบัน ในแนวทางสากล สหประชาชาติคิดว่าคนต้องปลดจากความขาดแคลนและความกลัว

ปี 2542 นายกรัฐมนตรีญี่ปุ่นกล่าวว่า มนุษย์ต้องอยู่โดยไม่สูญเสียความเป็นมนุษย์ มีการเสริมสร้างกองทุนความมั่นคงของสหประชาชาติ มีคณะกรรมการความมั่นคงของมนุษย์ของสหประชาชาติ โดยเน้นแนวคิดความมั่นคงของมนุษย์ดังนี้

(1) ความมั่นคงของมนุษย์จะเน้นมนุษย์เป็นศูนย์กลาง ทุกชุมชน ทุกเชื้อชาติ เผ่าพันธุ์ คนที่เผชิญภัยจากการคุกคาม ความยากจน พลัดถิ่น ปัญหาคนด้อยโอกาสทางสังคม การไม่เท่าเทียมทางสังคม ซึ่งนำไปสู่ความรุนแรง

(2) ภัยที่คุกคามต่อความมั่นคงของมนุษย์ จะต้องมีการแก้ไขอย่างเป็นระบบ ประชาชนมีสิทธิเข้าถึงบริการ มีการเตือนภัยล่วงหน้า การขาดความมั่นคงเพราะไม่มีการเตือนภัยล่วงหน้า ต้องปรับเปลี่ยนความคิด ย้ำเตือนการป้องกันมากกว่าการแก้ไข ซึ่งการทำสิ่งเหล่านี้ต้องใช้เวลานาน ต้องมีการวางแผนปฏิบัติการต่าง ๆ การดำเนินการตามแผนจากล่างสู่บน ต้องสร้างความเข้มแข็งให้ประชาชนและขบวนการสร้างสันติภาพ

การพัฒนาจะต้องไม่ลืมที่จะเน้นในเรื่องสิทธิสตรี ซึ่งจะเป็นแนวทางในการพัฒนาบูรณาการของครอบครัว การพัฒนาต้องโยงกับการแก้ไขปัญหาความยากจน

สิ่งที่ท้าทายในการสร้างความมั่นคงของมนุษย์อยู่ที่การกำหนดให้มนุษย์เป็นศูนย์กลางของการ ก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐานในการพัฒนาเศรษฐกิจในทุกระดับ ทุกชุมชน โดยเฉพาะในกลุ่มผู้ด้อยโอกาสต้องสร้างความเข้มแข็ง และสามารถเข้าถึงปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิต การแก้ไขปัญหามันคงต้องทำจากระดับล่างขึ้นไปสู่ระดับบน โดยเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนให้มากที่สุด

6.3 สรุปปาฐกถาของนายอานันท์ ปันยารชุน (อดีตนายกรัฐมนตรี)

ต้องขอบคุณสหประชาชาติและรัฐบาลญี่ปุ่นที่เป็นกำลังสำคัญในการก่อตั้งคณะกรรมการความมั่นคงมนุษย์ (CHS) ซึ่งมีความสำคัญและมีแนวคิดที่ชัดเจนมาก หวังว่าการจัดการประชุมในครั้งนี้ที่กรุงเทพฯ จะทำให้มีการเชื่อมโยงแนวคิดและเสนอมาตรการที่ได้ผลที่จะส่งเสริมความตระหนักในสังคมและพัฒนาไปสู่ความร่วมมือและการพัฒนาในระดับนานาชาติในอนาคต

นับเป็นช่วงเวลาที่เหมาะสมอย่างยิ่งที่มีการก่อตั้ง CHS ในช่วงนี้ ประชาคมนานาชาติได้มีการจับมือกันอย่างแน่นแฟ้นเพื่อจะสร้างเครือข่ายการพัฒนาและสันติภาพร่วมกัน ย้อนกลับไปเมื่อปี 2535 ได้มีการเสนอ “วาระสันติภาพ” เป็น

ครั้งแรก ซึ่งความมั่นคงของโลกไม่เพียงแต่นับผลกระทบจากการทหาร แต่ยังเป็นการเน้นเรื่องการคุกคามจากสิ่งแวดล้อม ความยากจน การเอารัดเอาเปรียบทางเศรษฐกิจ การกดขี่ทางการเมืองในทุกรูปแบบ และนับแต่ปี 2535 เป็นต้นมา แนวคิดก็จะมีการเชื่อมโยงเอาแนวคิดการกินคืออยู่ดีและความมั่นคงของมนุษย์มาเป็นหลักหรือศูนย์กลางในการพัฒนาทุกรูปแบบ

ในรายงานการพัฒนามนุษย์ของ UNDP ปี 2537 ได้มีการนำแนวคิดความมั่นคงของมนุษย์มาทำให้เป็นรูปเป็นร่างขึ้นโดยเน้นที่นโยบายขององค์กรระหว่างประเทศทั้งหลาย ทั้งที่อยู่ภายใต้และไม่ได้อยู่ภายใต้สหประชาชาติ คำจำกัดความของความมั่นคงกว้างขึ้นโดยครอบคลุมความมั่นคงทางด้านเศรษฐกิจ อาหาร สุขอนามัย สิ่งแวดล้อม การเมือง ชุมชน และรวมทั้งความมั่นคงส่วนบุคคล ในรายงานของ UNDP ยังได้ย้ำเน้นให้ทุกประเทศส่งเสริมให้มีการปลอดจากความหวาดกลัว (freedom from fear) และปลอดจากความขาดแคลนมากขึ้น (freedom from want)

ในประเทศแถบตะวันออกเฉียงใต้ สถานการณ์และวิกฤติต่าง ๆ เกิดขึ้นมากมายในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา ซึ่งสามารถที่จะอธิบายและวิเคราะห์ได้ด้วยแนวคิดความมั่นคงของมนุษย์ อาทิ วิกฤติการณ์ในกัมพูชา วิกฤติทางเศรษฐกิจในประเทศแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ วิกฤติการณ์ในติมอร์ตะวันออก และภัยคุกคามจากการก่อการร้าย สิ่งเหล่านี้เป็นภัยคุกคามที่ภูมิภาคนี้ต้องเผชิญอยู่ ในอดีตปัญหาต่าง ๆ ใช้ความมั่นคงของรัฐบาลเป็นฐานและใช้กำลังทหารในการแก้ปัญหา แต่ปัจจุบันต้องพิจารณาให้ลึกไปกว่านั้นต้องลงไปประเด็นความไม่เสมอภาคและความเป็นธรรมในสังคม การขาดโอกาสความยากจน โรคภัยไข้เจ็บ ความคับข้องใจ และความสิ้นหวัง สิ่งเหล่านี้นำมาซึ่งความรุนแรงและความขัดแย้งในประเทศและคุกคามความมั่นคงและสันติภาพของภูมิภาคด้วย

เพราะฉะนั้นแนวคิดความมั่นคงของประเทศเดียวไม่เพียงพอที่จะแก้ไขปัญหาในภูมิภาคได้ เราต้องมองในภาพรวมให้กว้างขึ้น มองความสัมพันธ์ระหว่างประเทศให้มีการเชื่อมโยงกัน เป็นความมั่นคงของประชาชน และเพื่อประชาชนซึ่งเราจะต้องเฝ้าหาและสร้างด้วยกัน

อย่างไรก็ตามถึงแม้จะมีการเปลี่ยนแปลงจากการเน้นที่ความมั่นคงของรัฐหรือประเทศ (Security of State) ไปเน้นที่ความมั่นคงของประชาชน (Security of people) ก็ตาม แต่ก็ยังเป็นหน้าที่ของรัฐหรือประเทศที่จะดูแลเรื่องความปลอดภัยและความมั่นคงของมนุษย์ในรัฐหรือประเทศนั้น ๆ ถ้าหากไม่ทำจะได้รับความกดดันจากนานาชาติ

ประเด็นความมั่นคงของมนุษย์เป็นที่วิพากษ์วิจารณ์กันมาก ๆ ปัญหาบางปัญหา เช่น ปัญหาเรื่องพรมแดนไม่สามารถจัดการโดยประเทศเดียวได้ บางปัญหาต้องใช้ความกดดันหรือความร่วมมือจากนานาชาติเข้ามาช่วยในการแก้ไข

แนวคิดความมั่นคงมนุษย์มีความเกี่ยวพันโยงใยในระดับนานาชาติ โดยเริ่มจากความมั่นคงส่วนบุคคล ไปถึงประเทศและนานาชาติ ซึ่งหวังเป็นอย่างยิ่งว่าคณะกรรมการความมั่นคงของมนุษย์จะได้ตระหนักและถือเป็นงานสำคัญที่จะกระทำต่อไป

ด้วยเหตุนี้เองถึงได้มีการรวมเอาประเด็นความมั่นคงของมนุษย์ไว้กับประเด็นอื่น ๆ อาทิ กฎหมายระหว่างประเทศ ศาลโลก และแนวคิดการรับผิดชอบของมนุษย์ (Human Responsibility)

ด้วยเหตุนี้ความมั่นคงและความรับผิดชอบ (Security and Responsibility) จะไม่สามารถแยกออกจากกันได้ ในกระบวนการสนธิสัญญาใหม่ของความมั่นคงมนุษย์

การเสนอแนะให้มีการเปลี่ยนแปลงกฎหมายระหว่างประเทศน่าจะเป็นประเด็นที่เป็นการส่งเสริมและคุ้มครองความมั่นคงของมนุษย์ ในกรณีที่มิใช่สถานการณ์หรือมีเหตุการณ์วิกฤติขึ้นในประเทศไหน ในการเข้ามีส่วนร่วมของนานาชาติ ประเทศควรเปลี่ยนจากการใช้คำที่ล่อแหลมว่า “สิทธิที่จะเข้าแทรกแซง” (The Right to Intervene) เป็นคำว่า “ความรับผิดชอบที่จะเข้าไปคุ้มครอง” (The Responsibility to Protect) สำหรับคำว่า สิทธิ (Rights) เราจะต้องอ้างสิทธิ หาเหตุผลมาชี้

แจง แต่สำหรับคำว่า “ความรับผิดชอบ” (Responsibility) เรามีความรับผิดชอบทางการคุ้มครองโดยศีลธรรมและความเป็นมนุษย์

ในฐานะที่เป็นมนุษย์เรามีความรับผิดชอบร่วมกันที่จะทำให้โลกมีความสงบสุขและเจริญรุ่งเรือง และความมั่นคงของมนุษย์จะต้องมีการตระหนักและเชื่อมโยงกับประเด็นอื่น ๆ ด้วย หวังว่าคณะกรรมการสิทธิการความมั่นคงของมนุษย์ (CHS) จะได้มีการเตรียมการอย่างดีที่จะจัดการกับปัญหาที่ท้าทายต่าง ๆ และประธานร่วมตลอดจนกรรมการสิทธิการของ CHS จะได้ปฏิบัติงานตามวัตถุประสงค์และสามารถที่จะจัดทำ Final Report สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

6.4 สรุปภาพรวมและประมวลความคิดเห็นและ ข้อเสนอแนะจากที่ประชุมและจะขอให้คณะกรรมการความมั่นคงของมนุษย์ (CHS) รับประเด็นต่าง ๆ เหล่านี้ไปพิจารณาดำเนินการ มี 11 ข้อ ดังนี้

(1) การให้ความหมายของคำว่า “ความมั่นคงมนุษย์” ฟังดูดีแต่ยากต่อการเข้าใจในการปฏิบัติ ขอให้ CHS นิยามคำนี้ให้ง่าย คนธรรมดาเข้าใจได้ โดยให้รวมทั้งการส่งเสริม การเพิ่มกำลัง การลดภัยคุกคาม การขจัดความหวาดกลัว และความขาดแคลน

(2) การเพิ่มคุณค่าของความมั่นคงมนุษย์ให้เพิ่ม จากแนวคิดเดิมในเรื่องสิทธิมนุษยชน ธรรมนูญความมั่นคงของรัฐบาล ต้องคำนึงถึงความมั่นคงของมนุษย์ด้วย การต่อสู้เพื่อเสรีภาพของประชาชนอาจกลายเป็นผู้ก่อการร้ายของรัฐบาล ต้องให้ความหมายการก่อการร้ายให้ชัดเจนเพื่อไม่ก่อให้เกิดความไม่มั่นคงของมนุษย์

(3) การสนับสนุนซึ่งกันและกันของสิทธิมนุษยชนและความมั่นคงของมนุษย์ สามารถขยายความหมายของสิทธิมนุษยชนโดยให้ความคุ้มครองไปถึงความมั่นคงของมนุษย์ในด้านต่าง ๆ ด้วย ความมั่นคงของมนุษย์ไม่ควรทำให้สิทธิมนุษยชนต่ำลง ควรจะเท่าเดิมหรือสูงขึ้นกว่าเดิม

(4) กลุ่มที่ไม่มีความมั่นคง กลุ่มที่จะได้รับผลกระทบ เช่น ผู้หญิง เด็ก ผู้ติดเชื้อ HIV คนไร้สัญชาติ ยังไม่มีการพูดถึงการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนและความมั่นคงของบุคคลเหล่านี้

(5) จะต้องมีการกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำของความมั่นคงของมนุษย์ ต้องมีปฏิญญาสากลในเรื่องความมั่นคงของมนุษย์ เช่น การกำหนดรายได้ของคนยากจนต้องมีรายได้ต่ำกว่าเท่าใด

(6) องค์ประกอบของการเปลี่ยนแปลงหลังสงครามเย็น การก่อการร้าย การค้าอาวุธ สงคราม การจัด การกับความมั่นคงของมนุษย์ที่ไม่ใช่แบบเดิม ๆ เช่น ยาเสพติด การค้าหญิงและเด็ก สิ่งแวดล้อม ความมั่นคงด้านอาหาร เครือข่ายรักษาความมั่นคงทางสังคม การกระจุยตัวทางวัฒนธรรม การก่อการร้าย (ซึ่งเป็นการทำลายสันติภาพอย่างร้ายแรง)

(7) ผู้มีบทบาท ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย รัฐบาลต้องร่วมกับหน่วยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้ององค์กรระหว่างประเทศ ประชาสังคม องค์กรเอกชน ต้องใช้พหุภาคี จะต้องใช้เครื่องมือของรัฐเพื่อสร้างให้เกิดความมั่นคงของมนุษย์

(8) โลกาภิวัตน์ (Globalization) เป็นสิ่งท้าทาย ในขณะเดียวกันต้องให้ความสนใจท้องถิ่น (Localization) และควรเคารพอัตวิญญัตย

(9) การนำแนวคิดความมั่นคงของมนุษย์มาใช้ในทางปฏิบัติจะทำได้อย่างไร บุคคลจะได้ฟัง ได้เรียนรู้ ได้เข้าร่วม มีจิตใจ หลักปฏิบัติ กลไก ข้อมูล ทรัพยากร บรรษัท ทั้งหมดยังไม่มีกรอบการปฏิบัติ

(10) กลวิธีนำไปสู่การปฏิบัติ จะมุ่งยุทธศาสตร์ไปทางใด มีมาตรการอย่างไรรองรับเพื่อให้เกิดความมั่นคงในด้านต่าง ๆ การปฏิรูปสถาบันสังคม การลดอาวุธและความต้องการอาวุธทั่วโลก การก่อการร้าย ไม่ใช่การสนองตอบปัญหา สาเหตุรากเหง้าของการก่อการร้ายคืออะไร เกิดขึ้นแล้วทำอย่างไร จะแก้ไขอย่างไรให้ถูกต้องทางกฎหมาย ทวิภาคีจะใช้ได้หรือไม่ การสร้างความสามารถของฝ่ายต่าง ๆ การสร้างความสมดุลทุกระดับ การเข้าถึงจุดอ่อน (กลุ่มที่อ่อนแอทั้งหลาย เช่น Aids ผู้ลี้ภัย ผู้อพยพ) โลกาภิวัตน์มาสู่ท้องถิ่นท้องถิ่นมีความเชื่อมโยงกันอย่างไร การอพยพเป็นส่วนหนึ่ง

ของโลกวิวัฒน์หรือไม่ การมองความสำคัญของมนุษย์เป็นหลัก ความสัมพันธ์ของบทบาท ต่าง ๆ การรองรับผลกระทบของบุคคล การกระจายรายได้ ทรัพยากรที่ดิน การแข่งขันกันอย่างเสมอภาค การรวมสติปัญญา ความเข้มแข็งของชุมชน ประเด็นทั้งหมดนี้จะได้มีการพิจารณา มียุทธศาสตร์และมาตรการรองรับเพื่อนำสู่ความร่วมมือนานาชาติ

(11) ในโลกการพัฒนาอุตสาหกรรม ความมั่นคงของมนุษย์ต้องมองชีวิตความเป็นอยู่ของคนงาน ความเสี่ยงในการทำงาน สุขภาพ ที่อยู่อาศัย จะต้องมีการมีสถาบันหรือกฎหมายมารองรับและสนับสนุนให้คนงานมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น นอกจากนี้ในกระบวนการพัฒนาอุตสาหกรรมบางครั้งเราต้องเสียสละหรือสูญเสียอะไรบางอย่างเพื่อแลกกับสิ่งที่ได้มา ต้องพิจารณาให้ถี่ถ้วนว่าสิ่งที่ได้มาคุ้มค่าไหม การพัฒนาในหลายโครงการ หลายพื้นที่ ส่งผลกระทบกับความมั่นคงในชีวิตของคนในชุมชน หรือบางครั้งกระทบสิ่งแวดล้อม อยากฝากประเด็นนี้ไว้ให้พิจารณาด้วย

กลุ่มวิเทศสัมพันธ์
สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สป.พม.
มกราคม 2546